

Collegial: Tidende for Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

No. 7. Den 12 Februar 1803.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schults.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.
Justitsraader og Deputerede i det danske Cancellie.

Blandede Efterretninger.

Den Pligt, at ile Mennesker, som ved ulykkelige Tilfælde ere faldne i Vandet, til Hjælp, og at anvende alle sine Kræfter, for at bringe en Skindod til Live igjen, er ligesaa almindelig som naturlig; Leiligheden, til at udøve en saadan Handling, frembyder sig desværre overalt saa hyppigt, og den Hjælp, som ydes den Drukne, er saa vigtig ei alene for det enkelte Menneske selv, men ogsaa for Almeenheten, at det meget var at ønske, at de Foranstaltninger, som, ved private Medborgeres menneskekjærlige Sammenfud og Opofrelser, paa enkelte Steder ere iværksatte til dette Bieend, ogsaa paa flere Steder maatte finde Efterligning.

ten alene kan ei gjøre Alt: meget maa ogsaa skee ved Medborgeres frie Virksomhed og Iver for det almene Bedste: og, at Nationen ikke viger nogen anden Stats Borgere i denne Lyft, til at fremme det almene Vel, derom vidne ved saa mange Leiligheder dens rigelige Godgjørenhed; derom vidne for mange, til Almeenvæls Fremme stiftede, private Selskaber. Udgiverne ansee det derfor for Pligt, at bidrage alt mueligt til, at enhver bidragende Indretning maatte blive almindeligen og tilfulde bekjendt. De troe derfor ogsaa (foruden hvad der i forrige No. S. 81-82 er bekjendtgjort om en saadan Indretning i Aarhus), for ydermere at sætte denne Mennekelighedens Sag i sit fulde Lys, og at give saavel Doctor Hahns Bestræbelser for som Kronprindsens Klubs Medlemmers Fortjenester af Samme den Offentlighed, som skyldes dem, at burde her meddele det i Bekjendtgjørelsen herom (S. 81) paaberaabte, og paa Geheimeraad Guldbergs Bekostning trykte, Blad, der indeholder en Veiledning, hvorledes druknede Mennesker søges i Vandet, og med hvilken Forsigtighed de dernæst opdrages og bringes i nærmeste Huus, hvor de egentlige Redningsmidler af Lægen anvendes; dets Indhold er følgende:

Ligesaa beroeliggende som det er for Byens Indvaanere, at have boesatte Læger og Apothekere til at kunne betjene sig af deres Raad og Hjælp i Sygdoms Tilfælde: saa

saar smerteligt er det for Menneskevennen, at savne Hjælpemidler til at bringe en skindød Druknet til Live igjen.

Gjennemtrængt af dette skrækkelige Savn i sig en ulhykkelig Tildragelse, foreslog jeg de ærede Medlemmer af Kronprindsens Klub i Aarhus (ved Directionen), om de ikke vilde bidrage til de dertil fornødne Instrumenters Anskaffelse, som een for Selskabet hædbrende Daad, og havde den glædende Tilfredshed, at de ædelsindede og menneskekjærlige Medlemmer bifaldt mit Forslag, og bidroge saar tilskrækkeligt, at Instrumenterne ved mig kunde anskaffes.

De ere nu anskaffede, og bestaae:

- 1) Af en Søger, med hvilken den Drukne opføres i Vandet.
- 2) En Fangetange, hvormed den Drukne drages op af Vandet.
- 3) En Kasse med Instrumenter, til at bringe den Drukne (tilsyneladende død) til Live igjen.

De 2 første Instrumenters rigtige og forsigtige Anvendelse anføres i disse Blade, til Underretning for alle de medlidende, menneskekjærlige og gode Mennesker, som ved deres hastige og forsigtige Hjælp, i at opføre og derefter at opdrage den Drukne af Vandet, lægge Grunden til Mueligheden, at en saadan Ulhykkelig kan bringes til Live igjen.

”Da

”da sligt et Menneske, der synes at være livløst, dog kan have een for de Levende umærkelig Gnist af Liv tilbage, som ved forsigtig og hurtig Opdragning af Vandet og Lægens hastige Hjælp kan antændes igjen.”

Til at opnaae denne for ethvert sølende Menneske behageligt oplivende Virkning, kommer det især an paa, saa hurtigt mueligt, at komme et i Vandet faldende Menneske til Hjælp.

Hvo vilde da ikke kappes om at være den Første til slig en håderlig Daad? ved muelig Hurtighed at redde slig en Ulykkelig, ved Vaad, og Tong, der fastes til ham, førend han synker til Bunden af Vandet.

Men skulde Ulykken opdages saa seent, at Kræfterne forlode ham, saa han maatte synke, da tages strax Søgeren, (nemlig Stangen med den buedannede Vassfel) som nu lades ned i Vandet, og med Forsigtighed og Varsomhed søger man Legemet af den Drukne.

Findes den da, saa underretter man sig ved Søgeren om Legemets Leie, og sætter derpaa Vassfelens Bue over Legemet, op under Armene; i denne Stilling holdes Søgeren urokkeligt. Derpaa vendes Fangetangen ned ad (som aabner sig da ved sin egen Tyngde); man binder Touget slap om Jerntappen (for ikke at tabe den) og nedlader den langs med Søgeren, og i sammes Stilling, indtil man er forvisset om, at Tangen, med forsigtig Ledning, haver omfattet Legemet af den Drukne

nede

nede tæt ved Søgeren: hvorpaa Tangen lukkes (ved at trække Touget stramt til sig) og gjøre den fast om Jernappen, hvorved Tangens Aabning forebygges.

Søgeren tages da strax op, og den Drukne trækkes med Varsomhed, i opret Stilling, af Vandet, indtil den med Hænderne kan fattes under Armene og løftes i Vaaden.

Derpaa løsnes Halskluden, Knæbaandene og Trøien, og man bringer Legemet, liggende paa Ryggen, med Hovedet høiere end Kroppen, lidet heldende til een af Siderne, i Vand og i nærmeste Huus.

"Bevægelsen under Bæringen maa være saa jævn som mulig, da Voldsomhed useilbart udslukker det umærkelige svage Liv, og gjør Redningsanstalterne til intet."

Hvis ingen Læge allerede er tilstede, da sendes strax Bud efter den nærmeste, uden Forskjel af civile eller militair Læger.

Imidlertid dannes et Leie, hvortil et Bord, en Feldtseng eller Lodbænk kan være passende, hvorpaa der lægges en Madrats, Dyne eller et godt Lag Straae, og derover et Seglsbug eller stort Lagen. Medens Leiet til-laves, løsne andre hans Klæder og fjærer dem forsigtigt af; dog uden at bevæge Legemet voldsomt. Deres-ter flyttes han paa Leiet, høiere med Hovedet end den øvrige Krop; man lægger ham vel om paa een af Siderne, trykker Underlivet med en udbredt flad Haand

lem-

lemfældigt mod Ryggen, tørrer Legemet overalt med et tørt uldent Klæde, lægger ham derefter igjen paa Ryggen med Hovedet forhøiet; han tilbækkes da overalt, undtagen Hovedet, med en tynd Dyne eller et stort Hestebækken; Munden renses fra Sliim eller Mudder, ved at svæbe en linned Klud om Fingeren, der føres lemfældigt ind i Munden paa den Drukne, over Tungen ned til Svælget; man fører den tilbage igjen, og vasker Kluden i reent Vand fra den vedhængende Ureenlighed: dette gjentages med samme Lemfældighed, indtil man synes, at Munden og Halsen ere rene.

I Bærelset eller Forstuen, hvor den Drukne er henbragt, maa ingen Trækvind finde Sted, dog maa der være fri Luft. Mindre maa Samling af mange Mennesker tillades, da den rene Luft, der er saa vigtig for denne Ulykkelige, ved mange Menneskers Tilstedesværelse i et Bærelse, aldeles bedærves, og udslukker Haabet til Livet. Fire Mennesker ere tilstrækkelige for at gaae Vægen tilhaande og efterkomme hans Anordninger, hvorførligt de især, der ved deres menneskefjærlige Bestræbelse have bragt den Drukne op af Vandet og i Huus, bør være de Første, da disse herved forsikkes en Belønning af 5 Rdlr.

Nota.

- 1) Søgeren og Fangetangen haver Kjøbmand Hr. Nasmus Mølling været saa god at huse, hvor de til om-
talte

talte Brug kan hentes og bringes tilstede igjen, efter at de ere brugte.

- 2) Kassen med Instrumenterne hentes hos mig, naar Lægen søges, der skal anvende dem, og bringes tilstede igjen, naar Instrumenterne ei bruges mere.

Narhuus den 12 August 1802.

Gahn,

Doctor og Stifts-Physicus.

I den haarde Storm, som rasede sidste Nytaars-Aften, og vedvarede Natten og den følgende Dag, strandede, om Natten, et Skib, kaldet Theseus, hjemmehørende i Stettin, ført af Capt. A. B. Hoffmann, kommende fra Nantes og ladet med Salt, paa det saa kaldte Fælleskov Reev ud for Høistrupgaards Marker. Ved Dagens Anbrud blev dette forulykkede Skib seet, og saavel Strandingen som de paa Skibet værende Menneskers Nød tiltjendegivet Mændene i den noget derfra liggende Bye Lund, som de paa Forstrands-Eieren Bemæltostes Klosters Grund nærmest Boende, der havde Vaade. Disse ilede usfortøvet til Hjælp. Da den stærke Storm og Søegang gjorde det umuligt, til Søes at komme fra Byen til Skibet, bragtes en Vaad over Land paa Vogn til Strandbredden ud for Skibet, næsten $\frac{1}{2}$ Miil borte fra Byen. De forsøgte derpaa at komme ud til de Skibbrudne, som med høie Raab bade om Hjælp

Hjælp fra Landet, og saaes at være i Dødsfare, da Bølgerne med skrækkelig Magt sloge over Skibet, som hvert Øieblik stod i Fare for at sonderbrydes paa Revet. Men al deres Anstrængelse var forgjeves, deels formedelst Bølgerne, som sloge høit op paa Landet, da Vinden bar derpaa, deels formedelst de stærke Brændinger paa Revet ved Skibet; Baaden blev af Bølgerne med yderste Magt kastet tilbage mod Landet; ogsaa gjorde Skibets Beliggenhed det næsten umuligt, at nærme sig til det, eller at lægge an ved det, formedelst de, paa begge Sider af Det, optaarnede høie Bølger. Mod Middag kom een af de Skibbrudne, drivende for Bølgerne, i en lille Baad, fra Skibet, og blev med yderste Nød, da Baaden tog megen Skade paa de, nærmere Landkanten, liggende store Stene, bjerget, og, udmattet og næsten død, bragt til Høistrupgaard, hvor han hos Forpagter Enken, Mad. Ovesen, nød bedste Pleie. Om Eftermiddagen, da Stormen vedblev med sin forrige Vælde, faldt Stormasten over Bord, hvorved Skibet, som laae med Agterspeilet mod Vind og Bølger, svingedes med dets Forstavn, og fik Siden mod Vinden. Dette havde vel den Følge, at de Skibbrudnes Forfatning blev endnu skrækkeligere, da Bølgerne nu med end større Magt gik over Skibet; men ved denne Skibets Dreining brødes Bølgerne i Lænsiden, saa at Bjergerne, efter hvad de fra Landet kunde seje, gjorde sig Haab om,

om, at kunne lægge an ved Skibet, naar det kun blev dem muligt at arbejde sig igjennem de mellem Landet og Skibet, paa omtrent $\frac{1}{2}$ Fjerdingveis Fraastand, over Revet brydende frygtelige Bølger. Uagtet Stormen og Søen raste skrækkeligen, vovede nu Gaardmændene af Lund Peder Jensen, Jens Pedersen, Niels Jensen, Christopher Olsen og Ungkarl Lars Jeppesen, et nyt Forsøg paa at rædde disse Ulykkelige. Da Folkene paa Skibet saae dem sætte Baaden ud igjen, fastede een af de Skibbrudne, som havde bundet en tom Gustage ved sig, for at lette sin Svømning, sig ud i Søen, for om muligt at svømme til Land, da han ansaae al anden Nedning for umuelig. Da de i Baaden vare komne et temmeligt Stykke ud fra Landet, traf de ham ganske udmattet, fik ham med Møie i Baaden, og, af Frygt for, at han skulde døe i den lange Tid, der kunde medgaae, inden de kunde naa Skibet, gik de tilbage, og satte den Bjergede i Land, til videre Besørgelse af de paa Landkanten Forsamlede, som bragte ham til Høistrupgaard, hvor han ligeledes fandt den menneskefjerligste Modtagelse. Efter at have øst Vandet af Baaden, satte de den ud igjen, og arbejdede sig med den yderste Fare og Anstrængelse ud til Skibet, som de endeligen med megen Besværlighed naaede noget efter Solens Nedgang, og saaledes ræddede de endnu paa Skibet værende 7 Mand, nemlig Capitainen, en Passa-
geer,

geer, Styrmanden, 3 Matroser og en Skibsbreng, alle udmattede af Kulde og af Frygt. En Tilstedeværende havde, for at opmuntre dem til at rædde, tilbudt Dem først 30 og siden 40 Rdlr., og tilbød dem atter, da de havde bjerget de Skibbrudne, denne Summa; men de afflogte begge Gange alt Pengetilbud.

Beretningen om disse fjeffe Mænds ædle Handling, hvis Vard endnu derved forhøies, at ingen af dem er sævant, eller nogeninde har faret som Matros, men at de, da deres egentlige Næringsvet er Agerdyrking, blot bruge deres Vaade, til at udfibe Korn og at hjælpe Skibbrudne med at bjerge, er, under 24 f. M., indsendt til det danske Cancellie fra Provst Engelbreth, Sognepræst for Lyderslev og Frærslev Menigheder, og Beretningens Rigtighed bevidnet saavel af den forulykkede Capitain Hoffmann, som af Forvalter Thaning paa Vemmeltofte, der, da de Skibbrudnes Fare var blevet ham bekjendt, var ileet derhen for at opmuntre, og, om muligt, at træffe Foranstaltninger til deres Frelse.

Efter at denne Sag fra Cancelliet har været H. Majestæt foredraget, har det behaget Allerhøistamme, under 11 d. M., allernaadigst at resolve saaledes:

”Vi have, af Cancelliets allerunderdanigste Beretning, med særdeles Velbehag erfaret den Kjæthed, med hvilken de i samme opgivne Mænd, Peder Jensen, Jens Pedersen, Niels Jensen, Christopher
Dl.

Olsen og Lars Jeppesen, ædelmødigen have bidraget til 9 ulykkelige Mennefters Frelse; Vi ville derfor i det mindste hædre disse brave Dannemænd, med at skænke dem Sølv-Medallien for ædel Daad og tillade dem at bære samme i et Baand paa Bryftet."

Fredagen den 4 d. M. blev, i det kongelige Videnskabernes Selskab i Kjøbenhavn, forelæst en Afhandling om et Basrelief paa en antik Sarcophag, som forestiller den af Bachantinderne undertvungne Lycurg. Denne Afhandling var forfattet og indsendt fra Rom af Hr. Zoega, forhen kongelig dansk Agent i Rom, og nu Professor og Bibliothekar i Kiel.

Ved Resolution af 4 d. M. har Hs. Majestæt alsernaadigst tilladt, at de Admirals Personer, som nu ere, og fremdeles kunne blive demitterede, maae bære den complete Admirals Mundering.

Det danske Cancellie, som anseer det gavnligt, at afgangne Doctor og Stadsphysicus Mangors Skrift, hvis Titel er: Underretning om de bedste Redningsmidler for Skindøde: saavidt mueligt, kommer til Almuens Kundskab, har, under 3te d. M., tilsendt samtlige Øvrigheder, i begge Riger, Exemplarer deraf, til gratis Uddeling paa den Maade, de til Hensigtens Opnaaelse maatte finde tjenligst.

F u n d a t s.

For at forskaffe det oudenfke Kornmagazin en varigere og mere udbredt Nytte, have Hofjunker M. G. Rosenfrank og Sognepræsten til Strøm, H. Tulle, foreslaaet følgende Forandringer i den for bemældte Stiftelse, under 8 April 1791, af Hs. Majestæt confirmerede Fundats.

1. Foruden Sognepræsten, som hidtil har været og fremdeles bliver Stiftelsens Inspecteur, og de 2de af Hovedsognet blandt Almuen valgte Forstandere, skulde herefter vælges tvende Forstandere af hvert af de fire til Præstegjældet henhørende Annexer, saa at Forstandernes Antal herefter i alt bliver 10, hvilke samtlige med Sognepræsten, ved fleste Stemmer, afgjøre, hvem der bør bevilges Laan af Magazinet, samt hvor meget enhver af de Laanende bør tilstaaes.

2. Disse af hvert Annex valgte Forstandere forpligtes, ligesaavel som de tvende af Hovedsognet, til at paasee, at de, som i hvers Annex have erhholdet Laan, til den i Fundatsen fastsatte Tid, igjen indleverer samme, og, om dette skulde mangle, da at anholde hos Sognepræsten om, at det udlaaante Korn uopholdeligen hos den Laanendes Kautionist indfordres, eller, om det hverken hos ham eller Debitor i Mindelighed kan faaes, da anmodes Sognepræsten om at requirere Udpantnings-Ordre hos Amtmanden, paa det at Udlaanet ved Udpant-

pantning kan vorde inddrevet. Skulde det imidlertid indtræffe, ved flere paa hinanden følgende mislige Aar, at een eller flere af Laanerne aldeles vare satte ud af Stand til at udbrede Betalingen, da kan saadan en uformuende Debitor, naar han kun er bekjendt af Forstanderne for en vindfibelig og ædruelig Mand, bevilges Udsættelse, imod at han, for Betalingens rigtige Erlagelse, til den herester bestemte Tid i næste Aar, stiller en vederhæftig Mand som Borgen, der forpligter sig som Selvsfyldner. Men, paa det at Forstanderne i Annexerne ikke skulle være uvidende om, hvilke de Laanere ere, som ei til rette Tid have erlagt Betaling, bør hver af dem have Optegnelse over de Personer, som i hans Annex have erholdet Laan af Magazinet: saa bør og Sognepræsten og Forstanderne af Hovedsognet, til hvilke den daglige Bestyrelse, samt Udlevering og Modtagelse af Korn i Magazinet, fremdeles, som forhen, bør være overdraget, tilmælde Forstanderne i Annexerne, hvo der ei til rette Tid har betalt det ham betroede Korn.

3. Paa det at det ublaante Korn ei skal anvendes til anden Brug, end den, hvorfor Magazinet er oprettet, saa fastsættes, at, istedet for den i 15 § i Fundatsen bestemte Tid, inden hvilken de, der ønske at nyde godt af Magazinet, skulle mælde sig hos Stiftelsens Bestyrere deraangaaende, bør saadan Anmeldelse skee til den

14 Marts, og den Termin, som i 16 § er bestemt til Udlleveringen, nemlig sidst i Marts eller først i April, udsættes til sidst i April eller først i Mai.

4. Da 2 paa hinanden følgende Misvæxts Aar have gjort det næsten umueligt at indfordre, til de bestemte Terminer, hos de Laanende det skyldige Korn, hvoraf Virkningen har været, at Magazinet's Beholdning, uagtet opstegen, Restancerne iberegnebe, til 1300 Tønder, ei har været tilstrækkeligt til at afhjælpe Mangelen paa Sædekorn i Væigden, saa skal, i Overeensstemmelse med Stifterens Hensigt, de rebe Midler, Stiftelsen nu har i Kassen, som beløbe til 146 Rdlr. 28s, og der henligge frugtesløse, anvendes til derfor at indkjøbe et større Quantum Korn, en Fjerdedeel Byg og 3 Fjerdedele Havre; dog ei, forinden det kan erholdes i Magazinet leveret i det høieste Havren for 3 Rdlr. og Bygget for 4 Rdlr. pr. Tønde.

5. Da denne Stiftelse er oprettet af afg. General-Krigs-Commissair Holter, som var Eier af Slaarstad og flere Godser i Duden, saa fastsættes, at de ham efterfølgende Eiere af Slaarstad, i Duden beliggende, skulle stedse, fra nu af, være berettigede til, enten selv eller ved Fuldmægtig, at være nærværende, naar der handles om at bevilge Ublaar af Magazinet, og bær da hans eller hans Fuldmægtigs Stemme gjælde lige med een af de øvrige Bestyreres; men, da den nærværende Eier

Eier af Slaarstad, Marcus Gjør Rosenkrantz, boet langt fra Stedet, som sandsynligen ogsaa i Fremtiden kan blive Tilfældet, fritages Slaarstads Eier for alt Ansvar for Magazinet's Bestyrelse, hvori han og ingen videre Deel skal have, end een Stemme med de Øvrige, naar der handles om Ublaar af Korn.

Disse Forandringer i fornævnte Fundats, af 8de April 1791, ere af Hs. Majestæt, under 27 August f. A., confirmerede, dog med den Indskrænkning, at de efter § 1. nye antagende Forstandere ikke tilstaaes den Belønning, som de Nærværende, ved § 5. af Fundatsen, er tillagt, som ogsaa at denne Belønning for de i Hovedsognet antagende Forstandere bør bortfalde, naar de nærværende afgaae fra denne Bestilling.

Pedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Sørenskriver-Embedet i Nordfjord, under nordre Bergenhuus Amt; Karleboe, Horrebye og norre Ørslev Sogneskald paa Følster, 400 Rdlr.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 4 Februar er Districts-Chirurg i Ebbeltoft, samt søndre Mols og østre Liseberg Herreder, H. Berg, efter Ansøgning, i Naade og med Pension entlediget. Den 11te, Cornet ved det smaalandske Dragon-Regiment, B. L. Krogh,
be-

beskikket til Veimester à la suite i Norge, med den Forpligtelse, at han, paa Requisition af en eller anden af de virkelige Veimestere i bemældte Rige, og efter deres Anviisning, bør være dem behjælpelig i de til deres Virkefreds henhørende Forretninger.

Under Generalitetet: Den 4 Februar er characteriseret Sec. Lieut. v. Hygen beskikket til virkelig Second-Lieutenant ved de Nationale, og Fændrik à la suite v. Brünech til virkelig Fændrik, begge i det opslandske Infanterie-Regiment; Sec. Lieutenant v. Winde af det 3die Iydske Infanterie-Regiment og Sec. Lieut. à la suite Greve v. Moltke, af det holsteenske Rytter-Regiment, i Raade af Krigstjenesten afskedigede, den første med Premier-Lieutenants Character og Pension.

Under Admiralitetet: Den 28 Januar er Vice-Consulen i Livorno, Jean Marassi, beskikket til kongelig dansk Marine-Agent sammesteds, med Sec.-Premier-Lieutenants Rang.

K e t t e l s e r.

I Anledning af det i Collegial-Libenden No. 3. for d. N. S. 47 indrykkede, om Opmundringen i Gudenaa, er at bemærke, at de der anførte Dybder ere at forstaae om Dybderne med lave Bunde.

No. 6. S. 96. Lin. 18 Cr. Jur. N. E. Bjerling meddeelt Bevilling som Procurator for Kjøbenhavns Hof- og Stadsret, læg til: samt alle Over- og Underretter i Danmark og Norge, Høiesteret undtagen.